

Türi Gümnaasiumi kogemus - võimalused muukeelse õpilase toetamiseks eestikeelses õppes

Järjest rohkem saabub Eestisse laiaast maailmast lastega perekondi, kelle lapsed peavad siin kas alustama või jätkama kooliteed. Tutvustan mõningaid lihtsaid tõdesid, mis aitavad muukeelset õpilast eestikeelses õppes toime tulla.

Oma emakeele säilitamine

Kui kool toetab lapse õigust kasutada ka oma keelt, näitab positiivset suhtumist lapse „teistsugusesse“ keelde, toetab ta nii last, lapse kodu, perekonda kui ka päritolu. Seega aitab kool säilitada lapse eneseväärikust ja enesekindlust. Efektiivses koolis aktsepteeritakse, julgustatakse ja koguni imetletakse lapse kakskeelsust.

Esimesed sõnad ja väljendid

Sõnade õpetamise järjekorda ei pea mõjutama sõna lühidus või hääldamise lihtsus, vaid pigem sõna kasutamise sagedus ja vajalikkus. Alustada võiks väljenditest „Tere“, „Palun abi“, „Palun anna“, „Palun välja“, „Kas ma sain õigesti aru?“ „Aitäh“ vms.

Toetav õpikeskkond

Muukeelsetele õpilastele on tähtis õpikeskkonna kujundus (eriti klassiruum) – see tekitab turvatunnet. Koolis on hea käia, kui klassiruum on ilus ja paljude toetavate õppematerjalidega sisustatud. Muukeelsed õpilased on maininud küsitluste vastustes, et õppematerjalid seintel innustavad õppima, samuti meeldib neile, kui klassi on välja pandud kaasõpilaste tehtud töid.

Tuntud viis sõnade õppimist lihtsamaks teha on objektide sildistamine – nimetuste kirjutamine siltidele, st abistada sõnade meeldetuletamist, toetada eneseväljendust. Näiteks võib seinale panna sildi „SEIN“ ja tahvlile sildi „TAHVEL“ jne. Tahvli kõrvale võib riputada miniateadete algused nagu näiteks:

„Ma arvan, et ...“

„Ma tahan öelda, et ...“

„Ma mõtlen, et ...“

„Ma tahan ...“

„Ma ei taha ...“

jne.

Õpetajad on alati pidanud tähtsaks klassiruumide sisustamist näit- ja abimaterjalidega, sest ka emakeelsete õpilaste toetamiseks on hea panna klassiruumi välja reeglite ja valemite tabeleid, sõnastikke, kujundada teemakeskusi. Kõige enam eksponeeritakse klassis ikka õpilaste töid, need annavad võimaluse õpilastel ennast analüüsida ja teistega võrrelda.

Lihtsustavad võtted

Õpetajal on võimalik kasutada igapäevases töös mitmeid lihtsustavaid töövõtteid, mis aitavad kõigil õpilastel õpitavat paremini omandada. Eriti olulised on lihtsustavad võtted teisest kultuuriruumist pärit õpilaste koolirõõmu säilitamiseks. Lihtsustavad võtted on näiteks :

- kooris rääkimine-lugemine;
- abistavate ja lihtsate küsimuste koostamine loetud teksti kohta;
- tööjuhendite lihtsustamine;
- situatsioonimängud;
- võõraste sõnade otsimine tekstist, nende tähenduse seletamine;
- piltsõnakaartide kasutamine eesti keele õppimiseks;
- lühikokkuvõtete kirjutamine õpitava teksti kohta;
- tähemängud;
- ristsõnade koostamine ja lahendamine;
- tekstülesannete lahtiseletamine ja skeemide koostamine matemaatikas;
- erinevate võistluste korraldamine eesti keele tundides (sõnade ja lausete moodustamine, äraarvamine);
- teise lapse lugemist kuulates vea korral koputamine;
- ridajutu koostamine, jutustamine piltide järgi.

Õppimist toetab ka, kui muukeelne õpilane jutustab eesti keeles loetud teksti ümber enda emakeeles; kui laps saab võimaluse rääkida iseenda elukogemustest.

Paaris- või rühmatöömeetodite kasutamine

Aktiivset suhtlemist nõudvate meetodite kasutamisel on mitmeid häid külgi. Need soodustavad muukeelsete õpilaste integreerumist, sest toimub koostöö eesti keelt emakeelena rääkivate lastega.

Rühma- ja paaristöö eelised:

- Muukeelne laps saab kaaslase käest abi küsida, paariline saab midagi õpetada, toimib hea koostöö.
- Väiksemas rühmas julgevad muukeelsed lapsed rääkida ja oma arvamust avaldada.
- Hirm vigu teha on väiksem.
- Rühmatöö puhul saab ülesanded õpilaste vahel ära jagada.
- Muukeelsele õpilasele on võimalik alguses anda täitmiseks lihtsamaid ja jõukohasemaid ülesandeid.
- Abivalmis kaaslane võimaldab muukeelsel lapsel ennast klassis turvalisena tunda.
- Tõuseb muukeelse õpilase enesekindlus ja julgus suhelda.
- Selle meetodi puhul ei õpi õpilased mitte õpetaja käest, vaid üksteiselt.

Koostöö lapse ja õpetaja vahel

Õpetaja ja muukeelse õpilase edukaks õppeprotsessiks on vajalik omavaheline usaldus ja tihe koostöö. Õpetajad peavad olema õpilastevaheliste suhete koordineerijad, õpilaste julgustajad ja motiveerijad. Õpetajad peavad püüdma kasutada töövõtteid, mis aitaksid muukeelsel õpilasel ainet paremini omandada. Nad annavad muukeelsetele õpilastele täiendavaid lisaselgitusi, seletavad ülesandeid ja tekste lihtsamalt.

Muukeelsetele õpilastele meeldib, kui õpetaja selgitab asju lihtsamalt, märkab õpilasele arusaamatuid sõnu-väljendeid ja töötab nendega, aitab lahendada konflikte klassikaaslastega. Muukeelne laps peab tundma, et võib oma õpetajat usaldada.

Õpetajate omavaheline koostöö

Muukeelse lapse keelelist arengut peaksid toetama kooli kõik õpetajad. Aineõpetaja võib anda oma aines kasutatavaid mõisteid, et eesti keele õpetaja saaks neid oma keeletunnis selgitada, õpetada. Hea võte on, et muukeelse lapsega õpitakse sama õppetükki juba enne tundi, eelmisel nädalal või tunnile eelneval päeval. Sel juhul on lapsel kindlam tunne tundi minna – ta juba teab, millest juttu tuleb, ning keelebarjäär ei takista teda ainesse süvenemisel.

Abiõpe

Õpetaja abi vajavad muukeelsed õpilased ka pärast tunde – peamiselt koduste tööde tegemisel, kuid õpetajat vajatakse ka kui suhtekorraldajat, turvatunde loojat, julgustajat.

Kooli valimisel ei tasu vanematel lasta end mõjutada meedias avaldatud eksamitulemustel või kooli positsioonil edetabelites. Need tabelid kajastavad vaid ühte külge koolitööst ning ei too esile tööd ja pühendumust, millega kõik koolid oma õpilasi kasvatavad.

Autor: Karen Kiik 2009 Türi Gümnaasiumist (toim. Kadri Sõrmus)